

Ellenőrzési irányok 2010. évre

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 90. § (1) bekezdése szerint az állami adóhatóság – és a 90. § (9) bekezdése alapján a vámhatóság is – a kötelező ellenőrzéseken túli adóellenőrzési tevékenységét a vezetője által évenként február 20-áig közzétett ellenőrzési irányelv alapján végzi.

Az ellenőrzési irányelv az aktuális gazdasági folyamatokra, az adópolitikai célkitűzésekre, a jogszabályváltozásokra, a gazdálkodási típusokra, az adóbevételi érdekeket leginkább sértő magatartásformákra, illetőleg az adóbevételi szempontból legnagyobb kockázatot jelentő adózói csoportokra kiemelt figyelemmel szabályozza az ellenőrzési kapacitás felhasználását.

A környezetvédelmi termékdíj adóellenőrzések ellenőrzési irányelve

A Vám- és Pénzügyőrség 2010. évben adóellenőrzési terv alapján végzi a környezetvédelmi termékdíj adóellenőrzési tevékenységét. Az adóellenőrzési terv az Art. 90. § (6) bekezdésében szereplő célzott kiválasztási rendszerek alapján, elsősorban a kötelezettek által benyújtott bevallások, adatszolgáltatások feldolgozásából nyert információk és folyószámla adatok, továbbá a 2009. évben lefolytatott adóellenőrzések során feltárt jogsértések alapján a legnagyobb kockázatot jelentő mulasztásokra, mint a költségvetési bevételi érdekeket leginkább veszélyeztető jogsértésekre tekintettel került összeállításra. A vizsgálatok minél eredményesebb lefolytatása és a kockázati területek minél szélesebb körű feltárása érdekében – a célzott kiválasztási rendszerek mellett – a véletlenszerű kiválasztás módszerére is tekintettel voltunk.

Az adóellenőrzések elsődleges célja a környezetvédelmi termékdíjjal kapcsolatos adókötelezettségek megtartásának vizsgálata. A vizsgálatok kiterjednek a termékdíj alapjára, a befizetett termékdíj összegére, a mentesség jogszerű alkalmazására, a nyilvántartások vezetésének szakszerűségére, de az átvállalásokban szereplő adatok helyességére, valamint a központi költségvetést jogszerűen megillető, de nem realizálódott bevételek utólagos előírására és beszedésére is. Erre a célra szolgál a bevallás utólagos ellenőrzése, ami alapos, több adóévre kiterjedő revíziót tesz lehetővé, amelynek egyik sarkalatos része a termékdíj fizetési kötelezettség teljesítésének vizsgálata.

Az adóellenőrzések célja továbbá az adótörvényekben és más jogszabályokban előírt kötelezettségek teljesítésének, vagy elmulasztásának megállapítása – akár szándékos, akár nem –, és a feltárt hiányosságok esetén hatósági jogosítványok alkalmazásával intézkedni a törvényes állapot helyreállítására. Az adóellenőrzésnek hatékonyan kell feltárni a különböző adókikerülő magatartási formákat, emellett fontos, hogy megfelelő kommunikációval, segítő vizsgálatokkal a vámhatóság előmozdítsa a helyes adózási gyakorlat kialakítását. E célok megvalósítása, valamint az ellenőrzési kapacitás optimális felhasználása szükségessé teszi, hogy az átfogó adóellenőrzések mellett az egyes részkötelezettségekre fókuszáló célellenőrzésekkel is éljen a vámhatóság.

Emellett 2010. évben meg kell határozni a következő évek adóellenőrzéseit előkészítő adatgyűjtések főbb irányait. Az erre vonatkozó szempontrendszer kijelölése szintén az ellenőrzési terv részét képezi. A szempontok megadásánál alapvető fontossággal bírt, hogy a vámhatóság az Art. szerinti ellenőrzések célját – többek között – az adatok gyűjtését célzó ellenőrzésekkel valósíthatja meg. Ennek érdekében az Art. 119. § (2) bekezdés c) pontja szerint az adatgyűjtésre irányuló ellenőrzés keretében a vámhatóság többek között az adózó megrendelői köréről, a tapasztalható forgalmi viszonyokról is gyűjthet adatokat. E

felhatalmazásban foglaltak alkalmazása során a vámhatóság a gyakorlatban az adózó üzleti partnereinek (megrendelői körének) adatait az adózó bevallásaiban, adatszolgáltatásaiban illetve nyilatkozataiban közölt adatok hitelességének megállapítása érdekében gyűjti.

Az előbbiek okán, az átfogó vizsgálatokra vonatkozóan a 2010. évi adóellenőrzési terv a kockázatot képviselő kötelezettek közül a bevallás utólagos vizsgálatára irányuló adóellenőrzéseket 60 %-ban rögzíti. A céllenőrzéseket – beleértve a kiutalás előtti ellenőrzéseket is – meghatározott arányszám és szempontrendszer alapján úgy folytatja le a vámhatóság, hogy az előírányzott összes ellenőrzési esetszámmal és az ellenőrzési tervben megjelenő feladatnak – a 2010. évre országosan tervezett 200 db adóellenőrzésnek – a 40%-át jelenti.

2010. évben a vámhatóság tervszerűen végrehajtandó környezetvédelmi termékdíj adóellenőrzéseivel kiemelt cél a költségvetési bevételi érdekeket leginkább veszélyeztető jogsértések, adókikerülési módok minél szélesebb körű feltárása, és ezáltal az adóhiány realizálása. Erre tekintettel a terv szerinti környezetvédelmi termékdíj adóellenőrzések 2010. évi ellenőrzési irányelve az alábbi kiemelt vizsgálati területeket/témákat tartalmazza:

1. termékpályák:

- csomagolás/kereskedelmi csomagolás;
- elektromos, elektronikai berendezés;
- reklámhordozó papír;

2. a fizetési kötelezettség mértékét érintő területek:

- „nullás” bevallást benyújtó kötelezettek;
- a legtöbb termékdíjat fizető gazdálkodók;
- a termékdíjas jogszabályok szerinti visszaigénylés, valamint mentesség, kedvezmény igénybevétele;
- újrahasználathoz kötődő levonás;

3. a termékdíj fizetésre kötelezett személyek:

- import ÁFA önadózók;
- szerződéssel átvállalók;
- gyártók, bérnyártók;

4. egyéb:

- a képviseleti szabályok;
- többszöri telephely/ székhelyváltást bejelentő kötelezettek;
- átalakuló, kezdő/megszűnő vállalkozások.

A vám utólagos ellenőrzések ellenőrzési irányelve

A közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény (továbbiakban: Vámtörvény) 7/B. § (1) bekezdése értelmében – a kötelezően lefolytatandó ellenőrzéseken túl – az utólagos ellenőrzés lefolytatásának szükségességét, gyakoriságát a célszerűség, a költségkímélés és az ellenőrzött működőképességére tekintettel évente a Vám- és Pénzügyőrség vezetője által jóváhagyott ellenőrzési tervben kell meghatározni.

A 2010. évi ellenőrzési terv – a Vámtörvény vonatkozó rendelkezései alapján – az aktuális gazdasági folyamatokra, a vámpolitikai célkitűzésekre, a jogszabályváltozásokra, a költségvetési bevételi érdekeket leginkább sértő magatartásformákra, a vámbevétel szempontjából legnagyobb kockázatot jelentő vám eljárásokra, az ezekkel kapcsolatos kockázati területek minél szélesebb körű feltárására tekintettel került összeállításra.

Az utólagos ellenőrzések elsődleges célja a prevenció, a piaci szereplők tevékenységének jogkövető irányba terelése, emellett – természetesen – kiemelt cél az európai uniós büdzsét és Magyar Köztársaság központi költségvetését jogszerűen megillető bevételek minél magasabb szintű biztosítása.

A fentiekre figyelemmel, az éves ellenőrzési feladat meghatározása és az ellenőrzési terv összeállítása során – a minden egyes gazdálkodó szervezetre nézve reális ellenőrzési „fenyegetettség” jelentő – kockázatelemzéses kiválasztáson alapuló 5+1%-os ellenőrzöttségi szint – éves szinten min. 382 db utólagos ellenőrzés – került meghatározásra (a jelentős nagyságú behozatali irányú forgalmat bonyolító gazdálkodói darabszám alapulvételével). Ebből az 5%-ot kitevő ellenőrzések a teljes gazdálkodói körből, míg az 1%-ot kitevő ellenőrzések kizárólag az AIS eljárásban (is) vámkezelhető gazdálkodói körből kerültek kiválasztásra.

2010. évben is cél az ellenőrzések hatékonyságának fokozása és az eredményesség növelése, melynek elengedhetetlen előfeltétele az igazoltan kockázatos témakörök és a hozzájuk kötődő gazdálkodók pontos körülhatárolása. Az ellenőrzésre történő kiválasztással kapcsolatban elvárás, hogy a piaci szereplőkre nézve egyenlő elbánást biztosítson, így elengedhetetlen, hogy a kiválasztás meghatározott és dokumentált kockázati kritériumok alapján történjen. A kockázatelemzésnek biztosítania kell, hogy az ellenőrzésekre a legnagyobb kockázatot képviselő piaci szereplők és ügyletek kerüljenek kiválasztásra, ésszerű mértékben kitérve a közepes, illetve alacsony kockázatot jelentő ügyféli-, illetve tárgykörre. Ugyanakkor a tervezett ellenőrzések egy kisebb része szűrőpróbaszerű kiválasztás eredményeként, azaz az egyedi kockázatok figyelembevétele nélkül kerül lefolytatásra, függetlenül attól, hogy a piaci szereplőnek milyen a kockázati megítélése a vámszerveknél.

További elvárás, hogy az utólagos ellenőrzési tevékenység során minél nagyobb számú, a teljes körű ellenőrzésnél hatékonyabb cél- és témavizsgálat kerüljön lefolytatásra – a hatékonyság növelése mellett így biztosítva az ügyfelek ellenőrzöttségéből adódó adminisztrációs terheinek mérséklését.

A fentiek megvalósulása érdekében, az utólagos ellenőrzések során – különösen – vizsgálni szükséges az áruk vámellenőrzés alá helyezésének megtörténtét, a vámáru-nyilatkozatokban megadott adatok pontosságát és teljességét annak megállapítása végett, hogy a piaci szereplők az áruk bejelentésére, illetve az információk megadására vonatkozó kötelezettségeiknek megfelelő időben, helyesen és teljes mértékben eleget tettek-e, a vám eljárásokra vonatkozó szabályokat helyesen értelmezték és alkalmazták-e, a gyártási és/vagy feldolgozó műveletek megfelelnek-e a használatban lévő engedélyeknek vagy jóváhagyásoknak. Az utólagos ellenőrzések feladata az importőrök, az exportőrök és egyéb, a jogszabályok alapján kötelezettséggel terheltek által benyújtott adatok esetleges hibáinak, a vonatkozó szabályok és követelmények megsértésének – akár szándékos, akár nem – a feltárása.

Az előbbieket alapján a vám utólagos ellenőrzések 2010. évi főbb évi ellenőrzési irányai különösen:

- áruosztályozás jogszerűségének vizsgálata;
- antidömping, vagy kiegyenlítő vám intézkedések helyességének, teljes körűségének vizsgálata;

- Meursing kódok alkalmazásának és helyességének vizsgálata;
- a vámtarifaszámokhoz tartozó kiegészítőkódok alkalmazásának vizsgálata;
- a vámérték helyességének, kimunkálásának vizsgálata (ezen belül kiemelt figyelemmel a vámérték növelő tényezőkre);
- behozatali irányú forgalomban az egyszerűsített vámeljáráásokat alkalmazók ellenőrzése;
- meghatározott célra történő felhasználás jogcímén lefolytatott vámeljáráások vizsgálata;
- vámmentes vámeljáráások vizsgálata (a meghatározott feltételek teljesülésének ellenőrzése);
- textil- és ruházat, cipő- és lábbeli termékek importjának fokozott ellenőrzése;
- legnagyobb behozatali irányú forgalmat bonyolító gazdálkodók ellenőrzése.

A fentiekén túl 2010. évben az utólagos ellenőrzési terület fokozottan vizsgálja a termékelexport mögött álló gazdasági események valóságát, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 88. § (5) bekezdésében kapott felhatalmazásnak megfelelően, az állami adóhatósággal közös ellenőrzési feladatok hatékony ellátása érdekében.

A jövedéki szakterület ellenőrzéseinek irányelvei

A Vám- és Pénzügyőrség jövedéki szakterülete 2010. évi ellenőrzéseinek hangsúlyát, elsősorban a költségvetési előirányzat biztonságos befolyását szolgáló, a feketegazdaság visszaszorítására irányuló, egyben jogszabályi rendelkezések érvényesítését, így a személyek jogkövető magatartását ösztönző, a törvényben biztosított ellenőrzési eszközök alkalmazására helyezi. A jövedéki szakterület a jogszabályok biztosította legszigorúbb eszközökkel fog fellépni azokkal a személyekkel szemben, akik a társadalmi és az erkölcsi normákat oly módon sértik meg, hogy az a Magyar Köztársaság mind közösségi, mind nemzetközi megítélését negatívan befolyásolhatja. Ekképpen a jövedéki szakterület elsődlegesen a nem regisztrált alanyi körben, másodlagosan a piac regisztrált szereplői tekintetében az ellenőrzési tevékenységét fokozza, a gazdaság szempontjából kockázatos területekre helyezve az ellenőrzés súlypontját.

A nem regisztrált alanyi körben a látens jogsértések felderítése és visszaszorítása érdekében:

- az ukrán, román és a szerb határszakaszon a dohánygyártmányok, ásványolajtermékek és alkoholtermékek belföldre történő behozatalával összefüggő ellenőrzések, időszakos intézkedések fogantatásával a jogszabályi prevenció érvényre juttatása;
- az adózás alól elvont dohánygyártmányok és alkoholtermékek – egyúttal más, a közrend és köznyugalom megzavarására alkalmas, valamint a fogyasztói érdekeket sértő termékek, eszközök és tevékenységek – felderítése közterületeken, piacokon és más, széles tömegeket vonzó helyszíneken;

- nagyobb üzemanyag-felhasználók (fuvarozási, mezőgazdasági, építési, illetve útépitési tevékenységet végzők) körében a termékek szabványosságának, adózott voltának, helyszíni mintavétellel egybekötött azonnali mobil laboratóriumi vizsgálata;
- alkoholtermékek, sör és az ásványolajtermékek esetén a harmadik országból, illetve a tagállamból hazánkba érkező szállítmányok fokozott ellenőrzése.

A regisztrált alanyi körben a kockázatelemzés eszközeivel, nyilvántartások és a jogszabályi előírások alapján szolgáltatott adatok felhasználásával a jövedéki szakterület ellenőrzéseinek főirányai:

- az alkoholterméket előállítók körében a hatósági felügyelet fenntartása, váratlan mintavétellel egybekötött készletfelvételek megtartása a mobil laboratóriumok igénybevételével;
- az adóalanyi státusszal rendelkező adóraktári engedélyesek tekintetében az egyes adózási kötelezettségek fokozott vizsgálata, társhatóságok bevonásával minél több adónemre kiterjesztve;
- bejegyzett kereskedő telephelyén az egyes szállítmányok fogadása közti időszakban, rendszeres jövedéki ellenőrzések megtartása, mely során kiemelten kerül vizsgálatra a szállítási nyilvántartás naprakész vezetése, továbbá a fogadott jövedéki termék mennyiségének és a nyújtott jövedéki biztosíték aránya;
- alkoholterméket és/vagy sört forgalmazó nagy- és kiskereskedelmi tevékenységet folytató alanyok mintavétellel egybekötött ellenőrzése a rendelkezésre álló mobil laboratóriumok bevonásával;
- az alkoholtermékek forgalmazása során a vonalkódos zárjegyek fokozott, informatikai alapokon nyugvó ellenőrzése;
- a denaturált alkoholterméket felhasználó engedélyesek, valamint a nyilvántartásba vett felhasználók váratlan ellenőrzése a felhasználások jogszabályi előírásoknak való megfelelése tekintetében;
- mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni jövedéki adó visszaigénylés esetén benyújtott bevallások tekintetében kiutalás előtti ellenőrzések végrehajtása;
- a közösségi relációban zajló, adatcserén alapuló jövedéki termék forgalom ellenőrzése, egyben a Közösség több tagállamát érintő jogsértések felderítését célzó intézkedések foganatosítása;
- valamennyi jövedéki adóalany tekintetében az adózási fegyelem megszilárdítása érdekében a jövedéki tevékenységgel kapcsolatos egyes adózási kötelezettségek teljesülésének fokozott ellenőrzése egyben a jövedéki adófizetési kötelezettség elkerülésére, eltitkolására irányuló magatartások felderítése.

Időszakos, idegenforgalom eseményekhez és ünnepi alkalmakhoz kapcsolódóan:

- húsvéti, pünkösd, karácsonyi vásárokon, továbbá az egyéb nagy tömegeket vonzó vásárokon, rendezvényeken fokozott hatósági jelenlét és ellenőrzés, társhatóságokkal való együttműködés keretében;

- turisztikai szempontból frekvenciált helyszíneken, eseményeken a megfelelő szintű pénzügyőri jelenlét és ellenőrzés.

Az ellenőrzési típusok tervezett arányszámai:

Jövedéki adó és energiaadó adónemekre irányuló adóellenőrzés:	300 db
Hatósági felügyeleti ellenőrzés:	15 000 db
Kiutalás előtti ellenőrzés:	4 000 db
Jövedéki ellenőrzés:	150 000 db

A fenti ellenőrzési irányok kialakítása illeszkedik a Kormányzat feketegazdaság visszaszorítására irányuló programcsomagjához, valamint a Vám- és Pénzügyőrség középtávú stratégiájában rögzített elvárásokhoz.